

# Szeged halála és feltámadása

Irla: dr. Szabó László

LIV.

## A házak felbecsülése

Miután a királyi biztosságnak nemcsak az volt a feladata, hogy a város felépítésének terveit készítse el, hanem az is, hogy a segélyezés ügyében intézkedjék, mindenekelőtt azt kellett megállapítani, hogy Szeged város egyes polgárainak mennyi kárt okozott az árvíz?

A királyi biztosi tanács már legelső ülésén, június 14-én megtette az előkészületeket a kárbecslésre. Nagyon rendszeresen, nagyon okosan és nagyon gyorsan jártak el.

Legelőször felosztották a várost három kárbecslő kerületre: I. Palánk és Rókus. II. Felsőváros. III. Alsóváros. Minden kerületbe egy albizottságot rendeltek 3-3 tagból, úgyhogy a tagok között egy szegedi is legyen. Az albizottságok így alakultak meg:

I. Horváth Gyula, Szemző Gyula, Pálffy Ferenc.

II. Komjáthy Béla, Szluha Ágost, Rónay Béla.

III. Végh Aurél, dr. Rosenberg Izidor, Tallián Béla.

Ez a bizottság napi munkáját egy központi bizottság elé terjesztette jóváhagyás végett, a központi bizottság viszont a királyi biztosságnak referált, aki egyedül döntött. A központi bizottság tagjai lettek: Dobó Miklós, Jankovich Miklós és Bakay Nándor.

A kárbecslés tekintetében az volt irányadó, hogy »az egységi árak és becsértékek a tíz évi szegedi átlag-árak figyelembevételével állapítandók meg.« Ki kellett tehát puhatolni, hogy az utolsó tíz év alatt mi volt az átlagár? A királyi biztosi megbízta Pálffy polgármestert, Dobó kanonokot, Jankovichot és Talliánt, helyi szakértők kihallgatásával puhatolják ki az átlag-árakat.

— Mikorra kell ezzel a munkával készen lenni? kérdezte a polgármester.

— Legkésőbb holnap délután, három órakor, felelte a királyi birtos.

Ezután jegyzőkönyvbe foglalták, hogy a kárbecslésnél a károsult családfő ingatlan vagyonában, ingóságaiiban és egyéb javaiban történt változásokat kell figyelembe venni. A megmaradt vagyon értékét, a károsult keresetképességének csökkenését, vagy megszűnését, egyéb vagyoni viszonyait és a családtagjainak számát szintén meg kell állapítani.

Az érdekelteket felhívják, hogy káraik bevallása és igazolása céljából legyenek jelen a helyszíni kárbecslésnél; azokat akik a városból elmenekültek, a hatóságok útján értesítik a kárbecslés napjáról. Mindenki, aki

a kárbecslés napjára haza akart utazni, ingyen kapott vasuti jegyet. A meg nem jelentek számára pót-határidőt tűztek ki s akinek észrevétele volt a határidő ellen, az nyolc napon belül előterjesztéssel élhet.

Június 16-án próba-becslesek végeztek, még pedig a Dugonics-utcában a Harkay, a Teleki-utcában Kaszab Sándor, a Sörház-utcában Rigyicskay Pál, a Szegfű-utcában özv. Kolb Ádámné, a Szent Háromság-utcában Kovács József alügyész házánál. A közönség óriási érdeklődést tanúsított a próba-becslesek iránt, amelyeknél mindenki jelen lehetett s az adatok helyesbítése érdekében mindenki beleszólhatott az eljárásba. A megállapított károk kimutatását közszemlére tették ki és mindenkit feljogosítottak arra, hogy az eredmény ellen felszólaljon. Aki helytelen adatot vallott be a kárbecslésnél, azt kizárták a segélyezésből.

A becselő bizottság reggel hét órakor kezdte munkáját a helyszínen és délből egy óráig folytatta. A bizottság elnöke minden egyes károsulthoz legelőször is ezt az intelmel intette:

— Minden egyes polgárnak és Szeged városának becsülete követeli az őszinte bevallást.

A bizottság szívesen látta, ha a károsult polgár az ingóságokban szenvedett kárát már előre feljegyezte és írásban nyújtotta be.

Szabályként állapították meg, hogy a még víz alatt levő házak csak akkor kerülhetnek kárbecslés alá, ha majd a víz elmegy.

A becslés matematikai szabálya eleinte az volt, hogy a ház értéke az adó százszorosával egyenlő; ebből a házártékből levonták a teleknek és az esetleg használható állapotban megmaradt házrészeknek az értékét s a maradék tüntette fel a valóságos kárt.

A becselő bizottságok gyorsan végezték munkájukat; például június 18-án Alsóvároson egy nap alatt 21 telken 63 családnak a kárát állapították meg és e 63 család között csak kettő volt, aki a kármegállapítást nem tartotta elfogadhatónak.

A víz azonban megakasztotta a munkát sok helyen. Például június 1-én közzétették, hogy a »felsővárosi kárbecslő bizottság, száraz terület hiányában, a Belvárosban eszközli ezután a kárfelvételeket.«

A kárbecslés hírére mindenfelől siettek haza a menekültek, mert nem is sejtették, hogy az ő utcájukra esetleg csak hetek múlva kerül a sor. Ebből sok kellemetlenség származott, mert aki időelőtt hazaérkezett, nem kapott sehol-

## Napernyők

gyári áron 619

Bembergcselyem divatnapernyők P 9-161

Pollák Testvéreknél

Csekonics ucca és Széchenyi tér.

sem szállást, sem élelmet másutt, mint a népkonyhákban. Sokan követelőztek, hogy adjanak nekik ingyen jegyet, hogy visszautazhassanak oda, ahova menekültek; ezt a kérést azonban nem lehetett teljesíteni, mert a szabályok szerint most már csak hazaköltözés céljából adtak ingyen jegyutalványt.

Legkönnyebb volt a kárbecslés Alsóvároson, mert itt a város népének szegényebb s a kultúra alacsonyabb fokán álló része lakott. A bizottságban levő urak csodálkoztak, hogy milyen mérsékelt összeget mondott mindenki, mikor elveszett butorainak értékét tudakolták: átlagban negyven forintba becsülték Alsóvároson egy-egy család butorzatát. Az épületek is nagyon parasztosak lehettek, mert egy-egy ház után átlag kilencszáz vagy ezer forint kárt állapítottak meg. Tetemes volt azonban az elvesztett gabonaművek és ipari cikkek értéke. Átlagban egy-egy alsóvárosi háztulajdonos kára, beleértve a házat, butort, élelmiszert, gabonát, szerszámokat, stb-t, 1538 forint volt.

Két hét múlva azonban már némi zavarok mutatkoztak a kárbecslésben. Július 6-án azt írta a Szegedi Napló, hogy »a kárbecslések eredményével a közönség elégedetlen; a kárbecslések oly csekély károsszegeket tüntetnek fel, melyek a tényleg szenvedett kárt meg sem közelítik... Az olcsó becsü a kormány állását az elpusztult Szegeddel szemben lényegesen megkönnyíti, mert így a már befolyt három millió könyöradomány már tetemes segélynek látszik.« Azt azonban, hogy szándékosan a valóságnál kisebbnek tüntették volna fel a kárt, semmiféle adat sem igazolja.

Amikor a kárbecslés ellen az első panasz elhangzott a sajtóban, hozzávetőlegesen tízenöt millió forintba becsülték az ingatlanokban és ingókban szenvedett kárt. Ezt a becslést a Szegedi Napló igen rossznak tartotta, mert szerinte »Szeged nem tízenöt, hanem ötven millió forint erejéig károsodott.« A Napló azonban hatalmasan túlozott, mert a becslési eljárás teljes befejezésekor az derült ki, hogy 5586 házban 14.236 családfő összesen 11.811.015 forinttal károsodott. Városrészenként így oszlott meg a kár: Palánk 5.079.345 forint; Alsóváros 1.569.111 forint; Felsőváros 2.190 ezer 707 forint; Rókus 2.297.122 forint; Alsótanya 1247 forint; Felsőtanya 673.483 forint.

A város belső területén augusztus 29-ikén, künn a tanyákon pedig október 2-ikán fejezték be a kárbecslést.

## Délmagyarország jegyirodája. Telefon 3-06.

HARMONIA hangversenyrendező vállalat Szeged. — Igazgatóság: Zrínyi ucca 5. sz. Telefon: 12-38.

Május 26-án, este 9 órakor, Belvárosi Mozi

## Don Kozák Kórus

Vezényel: SERGE JAROFF

Jegyek a Délmagyarország jegyirodájában. Telefon: 306.

Hálószobák, gyermekszobák, éjjeliszekrény világítására legalkalmasabb a

## Tungsram Opál-takaréklámpa

Szabályozható nagyobb és kisebb fényerősségre.

Szegeden kapható:

Nem káprázlat, kiméli a szemet.

Fonyó Soma világítási üzletében, Kölcsey ucca 4. Telefon 165.

## A kis cseléd lány elmondotta öngyilkosságának történetét és meghalt a kórházi ágyon

(A Délmagyarország munkatársától.) Bitó Vera sándorfalvai mindeneslány — mint már jelentetük — szerdán hajnalban sósavval megmérgezte magát. Az életunt cseléd lányt a sebészeti klinikára szállították, ahol ki is hallgatták. Bitó Veron elmondta, hogy szüleinek nyomora miatt már régebben foglalkozott az öngyilkosság gondolatával. Két kis testvére van még otthon, akiknek szülei még a kenyeret sem tudják megszerezni. Emiatt nagyon el volt keseredve. Bánatát még csak fokozták munkaadói akik kedden »agyonszekirozták«. Ezért este kiszökött hazulról. Hetven fillérért sósavat vásárolt és hajnalban megitta. Elmondta még Bitó Vera, hogy azért kísérelte meg sósavval az öngyilkosságot, mert egy kis barátnője nemrégiben szintén sósavval mérgezte meg magát és meg is halt. Az életunt cseléd lány utolsó szavait már alig tudta elmondani és kihallgatása után néhány perccel meghalt.